

Summary in Polish (Streszczenie)

Niniejsza rozprawa doktorska podejmuje próbę przeanalizowania specyfiki języka chińskiego oraz jej wpływu na przyswajanie tego języka w mowie i piśmie przez początkujących studentów polskich. Przedłożona praca składa się ze wstępu, oraz dwóch głównych części składających się na siedem rozdziałów, oraz 9 załączników.

Celem pierwszej części rozprawy jest ukazanie specyfiki języka chińskiego jako systemu. W pierwszym rozdziale przedstawiony jest krótki rys historyczny języka chińskiego z wyszczególnieniem różnych hipotez na temat głównych dialektów, którymi posługują się Chińczycy (Abraham (2005:11): 'Pǔtōnghuà', Wú, Xiāng, Gàn, Kèjiā (Hakka), Yuè (Cantonese) and Mǐn). Kolejne podrozdziały traktują o dialekcie mandaryńskim, jego powstaniu w 1990 roku oraz jego wyjątkowej budowie fonetycznej, alfabecie opartym na skrypcie łańcuchowym, sylabicznej strukturze wyrazów oraz tonalności.

Następny rozdział opisuje znaki chińskie, powszechnie znane w Chinach jako *hanzi* wraz z opisem ich ewolucji oraz specyfiki ze szczególną uwagą skupioną na technice pisania - rodzajach występujących w chińskim kresce, kolejności ich stawiania oraz proporcji poszczególnych części w znaku. Co więcej przedstawione były również 'rodzajniki' (ang. 'radicals') również znane jako 'słowa-klucze', dzięki którym m.in. można odnaleźć poszczególne znaki w słowniku.

Rozdział trzeci poświęcony został analizie porównawczej dialektu mandaryńskiego oraz języków indoeuropejskich opierając badanie na języku polskim oraz angielskim. Podczas badania porównano różnice między systemem mówionym i pisanym wszystkich języków z uwzględnieniem specyfiki języka chińskiego w szczególności w kwestii występowania w nim tonów, intonacji oraz znaków. Ponadto, autorka porównała podstawowe zagadnienia gramatyczne wszystkich wymienionych języków, skupiając swoją analizę na specyfice rozróżniania płci oraz budowie zdania, a w szczególności strukturze występowania poszczególnych części mowy ('KKGZC' – *Kiedy? Kto? Gdzie? Zrobił? Co?* (Bańka, 2013)).

Kolejny rozdział przedstawia zagadnienia z zakresu promocji uczenia się i nauczania języka chińskiego jako obcego. Najpierw autorka przedstawiła informacje dotyczące pierwszego

kontaktu języka chińskiego z resztą świata, opisując jego gwałtownie rozszerzającą się popularność, zwłaszcza w XXI wieku. Co więcej, analizie zostały poddane dotychczas wykonane badania dotyczące uczenia się oraz nauczania języka chińskiego jako obcego. Następna część rozdziału czwartego koncentruje się na przedstawieniu instytucji uczących języka chińskiego w Polsce i na świecie (ze szczególnym wyróżnieniem Instytutów Konfucjusza oraz Uniwersytetu Śląskiego) oraz ich metodach nauczania oraz podręcznikach i internetowych źródłach i aplikacjach umożliwiających naukę chińskiego.

Druga część niniejszej rozprawy jest empiryczna i koncentruje się na opisie badania wstępnego (ang. 'background study') oraz badania głównego, przedstawieniu pytań badawczych, wykazaniu zebranych danych i ich analizie oraz komentarzu na temat nauczania chińskiego jako języka obcego w trzech kontekstach (na Uniwersytecie w Sewilli - US, Uniwersytecie Śląskim - UŚ oraz Shanghai Normal University - SNU). Rozdział piąty przedstawia pytania badawcze, opis badania wstępnego oraz badania głównego, analizę użytej metodologii, narzędzi badawczych wykorzystanych na potrzeby przeprowadzenia niniejszego badania oraz opis uczestników badania wstępnego oraz głównego (uczniowie i wykładowcy US, SNU oraz UŚ). Pytania badawcze pozwoliły zweryfikować jak wygląda proces nauczania oraz uczenia się j. chińskiego jako obcego i czy specyfika języka chińskiego wpływa na te procesy. Zastosowane narzędzia to kwestionariusz, test postępów, krótkie testy sprawdzające, testy na koniec semestru, egzamin końcowy, obserwacja zajęć, grupowe dyskusje oraz indywidualne rozmowy ze studentami, nagrania studentów. Rozdział szósty to opis i analiza wyników oraz wnioski, w tym podział analizy na przyswajanie tonów, znaków chińskich - *hanzi*, wymowy - *pinyin*, opisie wyników kwestionariusza oraz odpowiedzi na pytania badawcze.

Ostatni rozdział jest komentarzem dotyczącym porównania efektywności nauczania języka chińskiego w trzech instytucjach, tj. US, SNU oraz UŚ. Co więcej, w tym rozdziale są również wykazane możliwości oraz propozycje dotyczące usprawnienia systemu nauczania języka chińskiego w Polsce. Ostatni podrozdział opisuje ograniczenia pracy.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, iż ze względu na specyfikę pisma i wymowy chińskiej, polscy studenci oraz nauczyciele stanęli przed bardzo trudnym zadaniem - nauczania oraz uczenia się języka chińskiego. Nauczyciel zajęć z rozumienia tekstu, który

został poddany analizie, musiał dostosować metody nauczania do potrzeb swoich studentów. Ze względu na fakt, iż nie mieli oni wcześniej żadnego kontaktu z językiem chińskim, jego zadaniem było podniesienie świadomości studentów na temat specyfiki języka chińskiego w mowie i piśmie oraz jego specyficznej strukturze i budowie zdań, etc. Co więcej rolą nauczyciela było podnoszenie motywacji studentów względem uczenia się języka chińskiego, który okazał się być na tyle trudny, że prawie połowa studentów biorących udział w badaniu nie zaliczyła lub zrezygnowała ze studiów (35 osób z 80). Co więcej, na podstawie obserwacji zajęć, celem nauczyciela było dobranie odpowiedniej struktury zajęć oraz instrukcji aby uczniowie aktywnie uczestniczyli w zajęciach oraz zostali wyposażeni w odpowiednią wiedzę umożliwiającą im komunikację po chińsku.

Studenci musieli się zmagać nie tylko z tonalnością języka, zapisem znaków chińskich w odpowiedniej kolejności kresek, ale również musieli nauczyć się alfabetu *pinyin* opartego na skrypcie łacińskim oraz umiejscawianiu tonów nad odpowiednimi samogłoskami. Co więcej, dotychczas poznane przez nich standardowe metody uczenia się języka chińskiego okazały się nieefektywne, więc zmuszeni byli znaleźć nowe, bardziej efektywne metody, którymi okazały się kognitywna metoda bezpośrednia polegająca na ciągłym ćwiczeniu mowy i pisma z nieprzerwanym powtarzaniem tonów, *hanzi* oraz *pinyin*. Ponadto, użyteczna ukazała się metoda zapamiętywania za pomocą asocjacji/skojarzeń oraz metakognitywna metoda organizowania czasu nauki oraz samo ewaluacja skuteczności uczenia się. Uczniowie zrozumieli, iż ze względu na specyfikę języka chińskiego oraz szybkie zapominanie znaków chińskich i wymowy, zmuszeni są do nieprzerwanego powtarzania oraz testowania swoich umiejętności.

Mimo trudnego zadania, przed którym stanęli zarówno studenci jak i nauczyciel, ostatecznie po przeprowadzonym badaniu, które zakończyło się po sesji egzaminacyjnej drugiego semestru obejmującego 360 godzin akademickich języka chińskiego, okazało się, że studenci, którzy pozostali na uczelni byli bardzo zmotywowani do dalszej nauki, utrzymali bardzo pozytywne relacje z nauczycielem oraz znali około 700 znaków w mowie i piśmie (najlepsi studenci rozpoznawali między 800-900 znakami), a wizualnie rozpoznawali około 1200 znaków. Ponadto, potrafili porozumiewać się na podstawowe tematy na poziomie A2+ lub B1. Pomimo specyfiki języka chińskiego, studenci wypracowali własne strategie uczenia się chińskiego, które umożliwiły im odniesienie sukcesu.

Summary in English (Streszczenie)

The above dissertation is an attempt to analyze the specificity of Chinese and its impact on the acquisition of spoken and written Chinese by Polish student beginners. It consists of two main parts composed of seven chapters and nine appendices.

The first part of the dissertation attempts to examine the specificity of Chinese as a linguistic system. The first chapter describes a historical overview of the development of Chinese, emphasizing the diversity of the hypothesis upon the amount of major dialects in China (Abraham (2005:11): ‘Pǔtōnghuà’, Wú, Xiāng, Gàn, Kèjiā (Hakka), Yuè (Cantonese) and Mǐn). The following subchapters discuss Mandarin Chinese, describing the Romanization of Mandarin Chinese, analysis of the Latin script based alphabet: the initials, finals, syllabic structure and the tonality.

The following chapter describes Chinese characters known in China as *hanzi*. At first, the author examines the evolution of Chinese characters from the era of wall decorations to today's simplified Chinese characters. Next, she examines the specificity of the types of strokes, stroke order, the proportion of each stroke in *hanzi* writing, the radicals and how it is possible to look the words up in paper dictionaries.

The third chapter is devoted to the comparative analysis of Chinese and Indo-European languages on the basis of Polish and English. At first, the spoken system is compared, with the emphasis on the tonality and intonation occurrence in Chinese. Then the writing systems of all the languages in question are analyzed with the differentiation between their systems. The sentence structure and gender distinctions are also investigated focusing on the similarity of Chinese and English lack of gender distinction and the uniqueness of Chinese sentence pattern (‘WWWDW’: ‘When? Who? Where? Did? What?’) (Bańka, 2013).

The fourth chapter is devoted to the issue of promoting learning and teaching of Chinese as a foreign language. At first, research about Chinese as a foreign language (ChFL) in the past and its first contact with the outside world and its later growing importance in the 21st Century is explained, and research about the learning and teaching of Chinese as foreign language is analyzed. In the following part of this chapter the author analyzed teaching Chinese institutions both in Poland and all over the world (Confucius Institutes, University of

Silesia). Also, the coursebooks and the online sources facilitating Chinese as a foreign language acquisition are examined.

The second part of the dissertation concentrates on the description of the main study and the background study. The fifth chapter postulated the questions for the background study and the main study. Then the focus, research methods and tools are described. Finally the participants of the study (both Chinese comprehension teachers and the students) are described. Also the language teaching and learning in three contexts is investigated (University of Seville - US, University of Silesia – UŚ, and Shanghai Normal University - SNU).

For the purposes of the main study, the research area was looked at from two different perspectives. On the one hand, it investigated how Chinese is taught and how this process is effected by the specificity of Chinese language. On the other hand, it focused on beginner students' approach to learning Chinese, their learning strategies and also the difficulties they encounter.

The tools and instruments used for the purposes of the analysis are as follows: questionnaire, progress test, short tests, end of semester tests, finals examination, class performance observation, group and individual discussion with the students and recordings.

The sixth chapter presents the analysis of the collected data. The analysis of the main study is divided in terms of tonal acquisition, *pinyin* acquisition, *hanzi* acquisition, questionnaire analysis and the answers to the research questions focusing separately on the teaching and learning of ChFL.

The last chapter is devoted to the final remarks and comments about ChFL instruction in the three contexts studied. Comparison of the effectiveness of instruction at the University of Seville, Shanghai Normal University and the University of Silesia is presented. What is more, the solutions which could improve the effectiveness of Chinese as a foreign language instruction at UŚ are proposed and the limitations to the study are pointed out.

According to the conducted research, it was demonstrated that due to the specificity of Chinese written and spoken system, Polish students and the comprehension class teacher encountered difficulties in terms of teaching and learning ChFL. The comprehension class teacher had to adjust her teaching methods to the students' individual needs. Due to the fact that the students had no prior contact with Chinese, the teacher aimed to raise students'

awareness about the specificity of Chinese in both speaking and writing, and its specific structure and sentence patterns. The teacher's role was to increase students' motivation for learning Chinese, which turned out to be so difficult that almost half of the participants of the study dropped out (35 out of 80). Additionally, according to class observation, the teacher's aim was to find an appropriate class instruction method and structure so that the students would actively participate in classes and were equipped with appropriate knowledge enabling them communication in Chinese.

The students had to face not only the tonality of Chinese, its *hanzi* writing system, and appropriate stroke order, but also had to learn the *pinyin* alphabet based on Latin script and the tonal placement above the appropriate vowels. Also the learning methods that they had used until that time in English (L2) learning turned out to be ineffective in learning Chinese. It turned out that the direct cognitive method of constant revision, prevision and practice of the written and spoken systems of Chinese and the repetition of the tones, *hanzi* and *pinyin*, turned out to be most effective. In addition, the indirect metacognitive strategy of arranging and planning students' learning and evaluating its later results evaluating their level of acquisition by self- testing also turned out to be effective. The students understood that due to the specificity of Chinese and ease of forgetting *hanzi* and *pinyin*, they constantly needed to not only revise the learnt material but also learn ahead. Their progress had to be monitored by the teacher's systematic assessment.

In the end, after the final examination in the end of the second semester, it turned out that the students stayed highly motivated to continue studying Chinese. They knew approximately 700 characters (the best students knew 800-900 characters), and they visually recognized approx. 1200 characters. Additionally, they could also communicate in Chinese on level A2+ or B1 on basic topics. Despite the specificity of Chinese, the students worked out individual and efficient learning strategies based on their individual learning preferences which enabled them to succeed. What is more, they kept a very positive relationship with the teacher.